

Nr B 194

Av herr **Rimmerfors m. fl.**, *angående beredande av möjlighet för statens medicinska forskningsråd att fullfölja det skisserade forskningsarbetet rörande tobakens skadeverkningar.*

Läkare, lärare och målsmän torde vara fullständigt eniga om att den våldsamt utbredda cigarrettrökningen, speciellt bland barn och ungdom, utgör en verklig fara för folkhälsan. Det verksammaste botemedlet torde även här vara en intensiv och allsidig upplysning om tobaksbrukets risker. Upplysning och propaganda bygger emellertid i sin tur på vetenskaplig utforskning av orsakssammanhangen.

Det är därför som vi tidigare, såväl genom motioner som interpellationer, efterlyst åtgärder som skulle sätta vederhäftiga och tillförlitliga vapen i upplysarnas händer.

Nu föreligger en första utredning i ärendet, utförd av statens medicinska forskningsråd och överlämnad till Kungl. Maj:t den 12 maj 1958. Den omfattande utredningen är undertecknad av f. universitetskanslern Arthur Thomson och professorn Bror Rexed och för specialutredningarna svarar professorerna Einar Stenhagen, U. S. von Euler, Nils Ringertz och Gunnar Johansson samt docenten Börje Ejrup. Utredarna bygger dessutom på utländska forskares material.

Man konstaterar inledningsvis, att tobaksrökningens biologiska och medicinska verkningar framkallas, dels av ämnen, som från början finns i tobaken, dels av substanser, som uppstår vid tobakens förbränning. Effekten på organismen avspeglar sig i många olika organsystem och är av väsentligt olika betydelse ur medicinsk synpunkt. Det största intresset tilldrar sig rökningens effekter på andningsorganen.

Lungcancers frekvensstegring i Västeuropa har varit skrämmande under de senaste decennierna, påvisar utredningen. Sålunda är ökningen i Storbritannien mer än 20-faldig. Var adertonde man, som avled i Storbritannien under 1955, hade lungcancer. Den svenska mortaliteten i lungcancer är f. n. cirka femtedelen av den engelska. Otvivelaktigt ökar dock lungcancerfrekvensen även i vårt land och risk föreligger, att denna ökning kan nå andra länders siffror.

Rörande sambandet mellan tobaksrökning och lungcancer har visserligen motstridiga meningar framkommit, säger utredningen, men enligt forskningsrådets mening visar de utförda undersökningarna tillsammans, att ämnen i tobaksrök med största sannolikhet utgör en väsentlig faktor vid uppkomsten av vissa former av lungcancer. Den fortgående

ökningen av antalet fall av lungcancer synes främst sammanhänga med den ökade cigarrettkonsumtionen. Som framgår av professor Stenhagens redogörelse, har man ur den tjära, som ingår i cigarrettrök kunnat påvisa små mängder av flera ämnen, med vilka man experimentellt kan framkalla cancer på djur.

Utredningen redogör sedan för tobaksrökningens verkningar på cirkulationsorganen, enligt professor von Eulers och docent Börje Ejrupps undersökningar. Här föreligger en effekt, som yttrar sig på mångahanda sätt i fråga om hjärtats arbete och blodkärlens funktion. En speciell sjukdomsform, där vissa indicier på en skadeverkan från tobaksrökningen föreligger, är åderförkalkning i hjärtats kransartärer. Den tendens till kortare medellivslängd, som iakttagits bland storrökare, misstänkes bero på rökningens inflytande på cirkulationsorganen.

Efter att ha konstaterat dessa begynnande iakttagelser redogör statens medicinska forskningsråd för behovet av fortsatt forskning inom detta livsviktiga område. Endast genom ett samarbete mellan kemiska och biologisk-medicinska forskare kan man nå fram till klarhet om de olika beståndsdelarna i tobaksröken och deras medicinska betydelse, varigenom en fast grund erhålles för det fortsatta praktiska handlandet.

För detta forskningsarbete behöver man bl. a. en del apparatur, som måste nykonstrueras. Enbart kostnaderna för den behövliga apparaturutrustningen beräknas av forskningsrådet till ca 500 000—600 000 kronor. Därtill kommer personal- och driftkostnader. För ett ca tvåårigt forskningsarbete beräknar forskningsrådet, inklusive apparaturen, omkring en miljon kronor. Beloppet är stort men värdet av att få sakligt material för upplysningsarbetet i denna utomordentligt allvarliga folkhälsofråga måste vara värt stora offer. För övrigt är det riktigt vad medicinska forskningsrådet påpekar, nämligen att »den föreslagna summan utgör mindre än en tusendel av under samma tid inflytande tobaksskattemedel».

Motionärernas avsikt är icke att hos riksdagen omedelbart begära beslut om medelsanvisning. Frågan bör i det avseendet återkomma vid 1959 års riksdag. Vi har emellertid ansett frågan vara av sådan vikt, att riksdagen redan i år borde beredas möjlighet att i skrivelse till Kungl. Maj:t tillkännage sitt intresse för en lösning i positiv anda.

Med hänvisning till vad ovan anförts, föreslår vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville understryka önskvärdheten av att statens medicinska forskningsråd beredes möjlighet att fullfölja det skisserade forskningsarbetet rörande tobakens skadeverkningar.

Stockholm den 3 juli 1958

Einar Rimmerfors

Nancy Eriksson

Bertil von Friesen

Folke Nihlfors

Jan-Ivan Nilsson

Evert Svensson

i Tvärålund

Kungälv